

Povinnosti zadavatelů staveb a projektantů při přípravě stavby a role Státního úřadu inspekce práce v této oblasti.

Letní škola odpovědného veřejného zadávání

Školící středisko NKÚ Přestavlky

2. srpna 2018

**Jiří Macíček
Ondřej Varta**

Oblastní inspektoráty práce

Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu se sídlem v Praze
Kladenská 103/105, 160 00 Praha 6

Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj se sídlem v Praze
Ve Smečkách 599/29, 110 00 Praha 1

Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu se sídlem v Českých Budějovicích
Vodní 1629/21, 370 06 České Budějovice

Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj se sídlem v Plzni
Schwarzova 2617/27, 301 00 Plzeň

Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem
SNP 2720/21, 400 11 Ústí nad Labem

Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj se sídlem v Hradci Králové
Říční 1195/5, 501 01 Hradec Králové

Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně
Míldy Horákové 1970/3, 658 60 Brno

Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě
Živičná 1123/2, 702 69 Ostrava

Počty inspektorů v jednotlivých kontrolních oblastech

Pracoviště	Inspektoři			Celkem
	BOZP	PVP	NLZ	
Státní úřad inspekce práce	9	6	3	18
OIP pro hl. město Prahu	23	22	16	61
OIP pro Středočeský kraj	23	16	23	62
OIP pro Jihočeský kraj a Vysočinu	23	19	26	68
OIP pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj	20	15	21	56
OIP pro Ústecký kraj a Liberecký kraj	21	19	24	64
OIP pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj	24	18	19	61
OIP pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj	29	21	29	79
OIP pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj	32	21	33	86
Celkem	204	157	194	555

Pozn.
 OIP – oblastní inspektorát práce, BOZP – bezpečnost a ochrana zdraví při práci, PVP – pracovní vztahy a podmínky, NLZ – nelegální zaměstnávání

Počty kontrol v oblastech kontrolní působnosti

Rok	Bezpečnost práce	Pracovněprávní vztahy	Zaměstnanost	Nelegální práce	Celkem
2017	8 623	6 158	457	9 707	24 945
1. pol. 2018	5 052	2 365	198	4 107	11 722
Celkem	13 675	8 523	655	13 814	36 667

Orgány inspekce práce:

- vydaly v roce 2017 **2 374** a v 1. pol. 2018 **1 199** vyjádření k projektovým dokumentacím staveb, určených pro užívání ve veřejném zájmu nebo jako pracoviště fyzických osob
- se v roce 2017 účastnily v **1 264** a v 1. pol. 2018 v **472** případech kolaudačních řízení.
- provedly **383** kontrol příčin a okolností pracovních úrazů

Počet obdržených podnětů ke kontrole

Rok	Počet podnětů ke kontrole	Počet kontrol na základě podnětů
2012	11 123	6 688
2013	9 169	6 871
2014	8 255	4 026
2015	7 414	5 694
2016	7 409	5 664
2017	6 870	5 489
2018	3 308	2 598

V roce 2017 poukazovalo **1 786 podnětů** na možné **nelegálního zaměstnávání**, z toho 1 491 podnětů upozorňovalo na výkon nelegální práce občanů ČR, v 296 na nelegální práci občanů EU a v **501 případech na výkon nelegální práce cizinců**.

V 1. pol. 2018 poukazovalo 861 podnětů na možné nelegální zaměstnávání, z toho 678 podnětů upozorňovalo na výkon nelegální práce občanů ČR, v 145 na nelegální práci občanů EU a v **286 případech na výkon nelegální práce cizinců**.

Počty uložených pokut a jejich výše v letech 2010 – 30.6.2018

Rok	Počet pokut	Výše pokut v Kč
2010	1 867	86 500 000
2011	2 870	63 939 000
2012	4 526	341 972 500
2013	4 033	235 033 600
2014	3 595	303 652 700
2015	3 734	188 008 400
2016	3 919	198 090 565
2017	3 514	221 655 300
k 30.6.2018	1 914	140 772 000

Výsledky kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání

V roce 2017 bylo stanoveno provést min. 8 500 kontrol NLZ a 7000 kontrol NLZ v roce 2018

Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		občané ČR	občané EU	cizinci	celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
1. pol. 2018	4 107	421	112	1 700	2 233

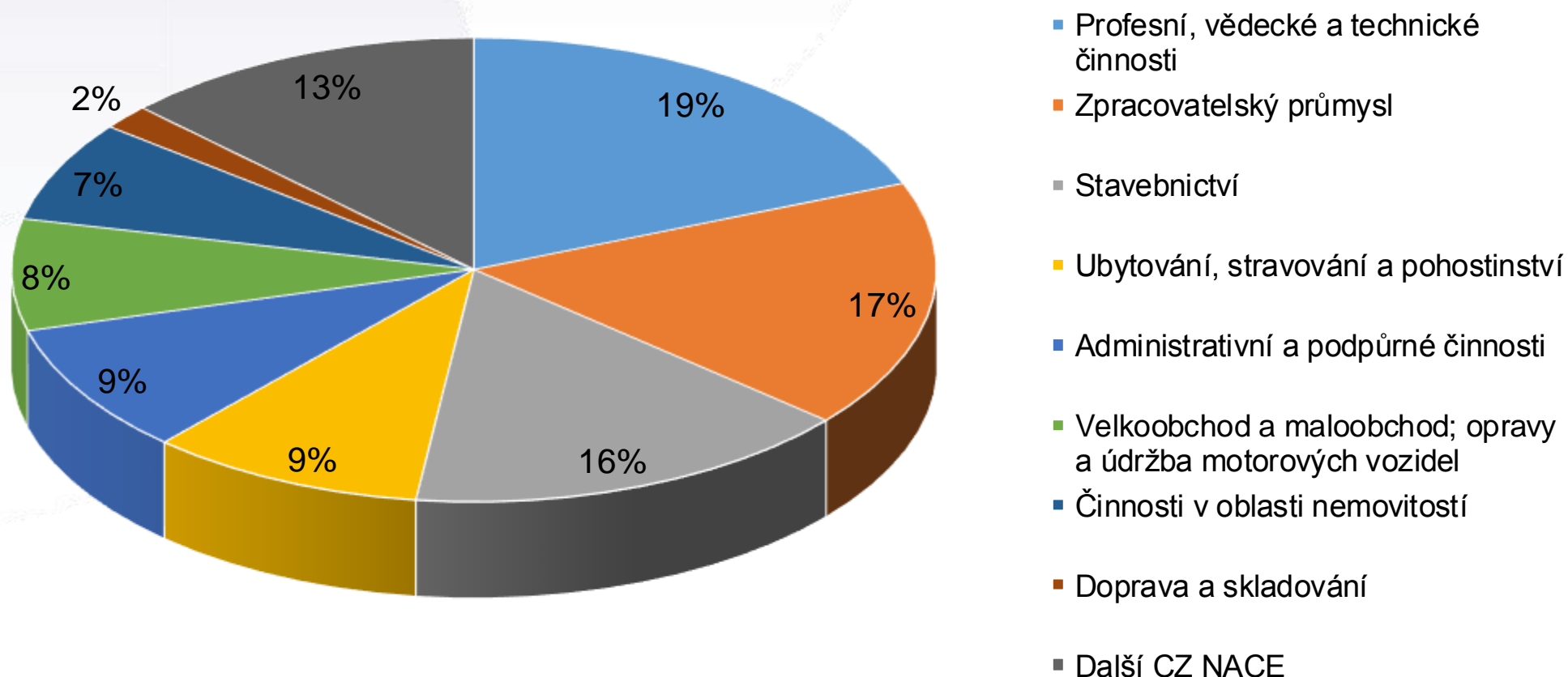
Státní příslušnost nejčastěji nelegálně zaměstnaných cizinců - 2017

Státní příslušnost	Počet NLZ osob
Ukrajina	1 563
Moldavsko	145
Vietnam	119
Mongolsko	15
Srbsko	13
Ruská federace	9
Bělorusko	5
Thajsko	4
Bangladéš	4
Makedonie	4

Státní příslušnost nelegálně zaměstnaných občanů EU - 2017

Státní příslušnost	Počet NLZ osob
Slovensko	96
Bulharsko	71
Rumunsko	34
Maďarsko	19
Polsko	11

Četnost nelegálního zaměstnávání cizinců s ohledem na sekci CZ-NACE zaměstnavatele

Cizinci v roce 2017 nejčastěji nelegálně pracovali v **sekcích profesní, vědecké a technické činnosti** (363 zjištěných osob), **zpracovatelský průmysl** (332 osob), **stavebnictví** (302 osob), **ubytování, stravování a pohostinství** (185 osob), **administrativní a podpůrné činnosti** (174 osob).

Pracovní úrazy v ČR

Rok	Smrtelné	Závažné	Ostatní	Celkem
2012	105	1 473	39 112	40 690
2013	109	1 383	38 723	40 215
2014	106	1 416	40 349	41 871
2015	122	1 323	40 801	42 246
2016	102	1 307	43 434	44 843
2017	93	1 123	43 154	44 370
k 30.6.2018	59	549	19 827	20 435

Rok		Smrtelné	Závažné	Ostatní	Celkem
2015	Občané EU	7	47	708	762
	Cizinci	4	18	262	284
2016	Občané EU	6	34	734	774
	Cizinci	1	17	300	318
2017	Občané EU	8	48	879	935
	Cizinci	4	27	383	414
k 30.6.2018	Občané EU	8	27	482	517
	Cizinci	1	13	222	236

Smrtné pracovní úrazy ve stavebnictví v roce 2017

- Počet smrtelných pracovních úrazů v roce 2017 ve stavebnictví celkem: 11
- Počet smrtelných pracovních úrazů v roce 2017 – pád z výšky nebo do hloubky: 4
- **Z celkového množství smrtelných pracovních úrazů ve stavebnictví pád z výšky a nebo do hloubky v roce 2017 zastoupen 44 % případů**
- Počet smrtelných pracovních úrazů v roce 2017 – zemní práce a práce ve výkopech: 2
- Další smrtelných pracovních úrazů bylo způsobeno pádem břemena, řeznými nástroji, působením motorových vozidel, jeřábů a zdvihadel: 5

Povinnosti zadavatelů staveb

Zákon č. 309/2006 Sb. ve znění posledních předpisů

§ 3, odst. 1) zákona č. 309/2006 Sb.

Pojmy „zhotovitel, zadavatel stavby, staveniště“

Zaměstnavatel, který provádí stavbu nebo se na jejím provádění podílí jako zhotovitel stavebních, montážních, stavebně montážních, bouracích nebo udržovacích prací bez ohledu na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály, konstrukce, účel jejich využití a dobu jejich trvání (dále jen „**zhotovitel**“), pro jinou fyzickou osobu, podnikající fyzickou osobu nebo právnickou osobu (dále jen „**zadavatel stavby**“) na jejím pracovišti vymezeném dočasně k realizaci stavby (dále jen „**staveniště**“), zajistí v součinnosti se zadavatelem stavby vybavení pro bezpečný a zdraví neohrožující výkon práce.

Povinnosti zadavatelů staveb

Zákon č. 309/2006 Sb. ve znění posledních předpisů

Povinnost zadavatele stavby určit koordinátora (§ 14, odst. 1)

Budou-li na staveništi působit zaměstnanci více než jednoho zhotovitele, je zadavatel stavby povinen **písemně** určit jednoho nebo více koordinátorů s přihlédnutím k druhu a velikosti stavby a její náročnosti na koordinaci opatření k zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce na staveništi.

Koordinátor podle věty první musí být určen při přípravě stavby od zahájení prací na zpracování projektové dokumentace pro stavební řízení do jejího předání zadavateli stavby, a při realizaci stavby od převzetí staveniště prvním zhotovitelem, do převzetí dokončené stavby zadavatelem stavby.

Činnosti koordinátora při přípravě stavby a při její realizaci mohou být vykonávány toutéž osobou.

Povinnosti zadavatelů staveb

Zákon č. 309/2006 Sb. ve znění posledních předpisů

Povinnost zadavatele stavby určit koordinátora.

Z ustanovení § 14 zákona č. 309/2006 Sb., zákona o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vyplývá, že povinnost určit koordinátora BOZP na staveništi je povinností **zadavatele stavby**.

Zákon č. 309/2006 Sb. je právním předpisem veřejného práva je **nepřípustné**, aby zadavatel delegoval svoje povinnosti uložené mu zákonem na jinou osobu. Toto by i odporovalo smyslu a účelu institutu koordinátora tak jak tento vyplývá ze zákona č. 309/ 2006 Sb. a dále pak z evropského předpisu, směrnice č. 92/57/EHS.

Povinnosti zadavatelů staveb

Zákon č. 309/2006 Sb. ve znění posledních předpisů

Koordinátorem nemůže být **zhotovitel, jeho zaměstnanec**, ani fyzická osoba, která **odborně vede realizaci stavby**

Koordinátor se neurčuje při přípravě a realizaci staveb (§ 14 odst. 6):

- a) u nichž nevzniká povinnost doručení oznámení o zahájení prací podle § 15 odst. 1,
- b) které provádí stavebník sám pro sebe svépomocí podle zvláštního právního předpisu
- c) nevyžadujících stavební povolení ani ohlášení podle zvláštního právního předpisu

Povinnosti zadavatelů staveb

Zákon č. 309/2006 Sb. ve znění posledních předpisů

Zpracování plánu BOZP na staveništi (§ 15, odst. 2)

Budou-li na staveništi vykonávány práce a činnosti vystavující fyzickou osobu zvýšenému ohrožení života nebo poškození zdraví, **zadavatel stavby** zajistí, aby byl při **přípravě stavby zpracován plán** a aby byl při **realizaci stavby aktualizován. Plán zpracovává koordinátor.** Obsah a rozsah plánu stanoví příloha č. 6 k NV č. 591/2006 Sb..

Oznámení o zahájení prací (§ 15, odst.1)

Zadavatel stavby je povinen doručit oznámení o zahájení prací, oblastnímu inspektorátu práce příslušnému podle místa staveniště nejpozději do 8 dnů před předáním staveniště zhotoviteli v případech, kdy při realizaci stavby celková předpokládaná doba trvání prací a činností je delší než 30 pracovních dnů, ve kterých budou vykonávány práce a činnosti a bude na nich pracovat současně více než 20 fyzických osob po dobu delší než 1 pracovní den, nebo celkový plánovaný objem prací a činností během realizace díla přesáhne 500 pracovních dnů v přepočtu na jednu fyzickou osobu,

Povinnosti zadavatelů staveb

Zákon č. 309/2006 Sb. ve znění posledních předpisů

Další povinnosti zadavatele stavby (§ 14 odst. 4)

Zadavatel stavby je povinen **předat koordinátorovi** veškeré podklady a informace pro jeho činnost, zejména pro zpracování plánu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi , včetně informace o fyzických osobách, které se mohou s jeho vědomím zdržovat na staveništi, **poskytovat mu potřebnou součinnost a zavázat všechny zhotovitele, popřípadě jiné osoby k součinnosti s koordinátorem** po celou dobu přípravy a realizace stavby.

Další povinnosti koordinátora (§ 18 odst. 1) a odst. 2)

- předat zadavateli stavby plán
- předat další podklady nutné pro zajištění bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí a podmínek výkonu práce, na které je třeba vzít zřetel s ohledem na charakter stavby a její realizaci,
- upozorňovat na nedodržení plánu BOZP
- postupovat při výkonu své činnosti v součinnosti s dalšími odborně způsobilými fyzickými osobami vykonávajícími svou působnost podle zvláštních právních předpisů,

Povinnosti zadavatelů staveb

Zákon č. 309/2006 Sb. ve znění posledních předpisů

V návaznosti na zákon č. 309/2006 Sb. byla provedena novela zákona č.251/2005 Sb. o inspekci práce.

Nové přestupky a správní delikty: § 17 a § 30 zákona o inspekci práce:

- Neprovedení aktualizace oznámení o zahájení prací – pokuta až 400 000 Kč
- Neplnění povinností zhotovitele vůči koordinátorovi- pokuta až 1 000 000 Kč
- Neplnění povinností odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik – pokuta až 300 000 Kč
- Výkon činností odborně způsobilé osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik nebo koordinátora bez příslušného oprávnění - pokuta až 400 000 Kč
- Neurčení koordinátora – pokuta až 400 000 Kč
- Nezajištění zpracování plánu BOZP na staveništi – pokuta až 400 000 Kč
- Nezajištění součinnosti všech zhotovitelů s koordinátorem
- pokuta až 400 000 Kč

Kontroly vybraných projektových dokumentací

Místně příslušné Oblastní inspektoráty práce se vyjadřují k vybraným projektovým dokumentacím staveb určených pro užívání ve veřejném zájmu nebo jako pracoviště fyzických osob, zda splňují požadavky právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení **(dle § 5 odst. 1 písm. i) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce);**

Dále pak kontrolují, zda projektová dokumentace obsahuje „Zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi a posouzení potřeby koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“ dle vyhlášky č. 499/2006 Sb., o dokumentaci staveb.

Seznam typů staveb vybíraných ke kontrole projektových dokumentací:

- určených pro výrobu a skladování, ve kterých bude zaměstnáno více než 20 osob,
- určených pro zaměstnávání osob s omezenou schopností pohybu a orientace,
- určených pro shromažďování více než 200 osob a dále u staveb, ve kterých se nachází prostor určený k shromažďování osob, v němž počet a hustota osob převyšují mezní normové hodnoty a je určena ke kulturním, sportovním a obdobným účelům (ve smyslu § 3 písm. b) vyhlášky MMR č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby),
- určených pro výrobu a skladování nebezpečných chemických látek (zákon č. 350/2011 Sb., chemický zákon) s výjimkou skladů a výroben výbušnin,

- hromadné garáže – vícepodlažní (ČSN 73 6058 , odst. 4.2.2 Podle stavebního (dispozičního) řešení, a odst. 4.2.3. Podle výšky podlahy k okolnímu terénu),
- jaderné elektrárny,
- kotelny I. a II. kategorie (vyhláška č. 91/1993 Sb., k zajištění bezpečnosti práce v nízkotlakových kotelnách) a dále kotelen s parními a kapalinovými kotli (vyhrazeným tlakovým zařízením) ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 18/1979 Sb., kterou se určují tlaková zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, v platném znění,
- čerpací stanice LPG/CNG,
- bioplynové stanice.

O rozšíření výběru dokumentací staveb k vyjádření nad tento rámec rozhoduje v individuálních případech místně příslušný OIP s ohledem na předvídatelná budoucí rizika ohrožení života a zdraví zaměstnanců při práci, popř. možné ohrožení veřejnosti (k posouzení mohou být vybrány i výrobní a skladovací objekty pod 20 osob, obytné budovy s výtahy, obchodní jednotky v nákupních centrech, pečovatelské domy apod.).

Právo výběru projektových dokumentací předkládaných ke stavebnímu řízení k vyjádření proto náleží vždy OIP.

OIP se vyjadřují podle § 5 odst. 1 písm. i) zákona č. 251/2005 Sb. pouze k dokumentacím, které jsou předkládány ke stavebnímu řízení.

K projektovým dokumentacím, které jsou předkládány k územnímu řízení nebo k územně plánovací dokumentaci se OIP nevyjadřuje.

Vyjádření Oblastních inspektorátů práce k vybraným projektovým dokumentacím může být následující:

- Oznámení, že projektová dokumentace nebyla vybrána ke kontrole;
- Odstranit chyby v projektové dokumentaci stavby, dokumentaci není nutné zaslat na OIP k novému posouzení;
- Výzva k doplnění projektové dokumentace stavby a k novému předložení dokumentace;
- Souhlas s vydáním stavebního povolení;

Na základě § 5 odst. 1 písm. j) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, se u vybraných staveb zúčastňují inspektoři OIP kontrolních prohlídek a řízení, pro povolení k užívání staveb;

Projektovou dokumentaci zasílá ke kontrole OIP **zadavatel**, případně projektant zadavatele, na základě podmínek stanovených stavebním úřadem;

Před vlastním zahájením výstavby je zadavatel stavby povinen doručit **oznámení o zahájení stavby** Oblastnímu inspektorátu práce, příslušnému podle místa staveniště, nejpozději do 8 dnů před předáním staveniště zhotoviteli (§ 15 odst. 1 zákona č. 309/2006 Sb.).

Kontrolní zadavatelů staveb v roce 2017

Realizováno 310 kontrol u 308 zadavatelů staveb

Zjištěné nedostatky:

118 případech - neoznámení zahájení stavby

52 případech - chybějící plán BOZP na staveništi

42 případech - neurčení koordinátora BOZP

25 případech - zadavatel nezavázal všechny zhotovitele k součinnosti s koordinátorem

Na základě výstupů z kontrol bylo uloženo 30 pokut v celkové výši 784 000 Kč. Další přestupková řízení jsou v současnosti vedena.

Příklady kontrol a šetření příčin a okolností pracovních úrazů

Těžký pracovní úraz – sklouznutí ze střešního pláště

Těžký pracovní úraz – sklouznutí ze střešního pláště

V době provádění kontroly zaměřené na plnění povinností zadavatelů staveb a koordinátorů BOZP na staveništi, v souvislosti s kontrolou šetřením příčin a okolností pracovního úrazu zaměstnance jednoho ze zhotovitelů stavby, bylo zjištěno že zadavatel stavby:

- **nedoručil** nejpozději do 8 dnů před předáním staveniště zhotoviteli, **oznámení o zahájení prací** oblastnímu inspektorátu práce příslušnému podle místa staveniště.
- **nedoložil plán BOZP na staveništi**, vypracovaný podle druhu a velikosti stavby, tak aby plně vyhovoval potřebám zajištění bezpečné a zdravé neohrožující práce, na výše uvedenou stavbu, ani to, že by zajistil jeho zpracování.
- **neurčil** na staveništi, kde působili zaměstnanci více než jednoho zhotovitele stavby, **potřebný počet koordinátorů** bezpečnosti a ochrany zdraví na staveništi.

Rekonstrukce mostu - Vilémov

v cca 14:40 hod. dne 04.09.2014
Celkový počet zraněných – 6
z toho smrtelně – 4

Příklad pracovního úrazu z roku 2016

- Výměna tlumivky (součástky) v elektrostanici napojené na větrnou elektrárnu
 - 1 smrtelný PÚ
 - 2 závažné PÚ
 - 2 ostatní PÚ
- Smrtelný PÚ - zjištěné skutečnosti:
 - **Nezajištění beznapětového stavu**
 - Nebyl stanoven pracovní postup
 - Nebyl zpracován MPBP pro el. stanici
 - Nebyla stanovena osoba odpovědná za EZ a pro stanovený pracovní postup

Mimořádná událost v areálu Unipetrol RPA, s.r.o., Litvínov – odštěpný závod Kralupy nad Vltavou

Vlastník:

UNIPETROL RPA, s.r.o., Litvínov,

- odštěpný závod Kralupy nad Vltavou

Datum události:

dne 22. 3. 2018 v době kolem 10:15 hod

Místo události:

Silniční distribuční středisko, ul. Nad Benzinou, Kralupy nad Vltavou

Mimořádná událost v areálu Unipetrol RPA, s.r.o., Litvínov – odštěpný závod Kralupy nad Vltavou

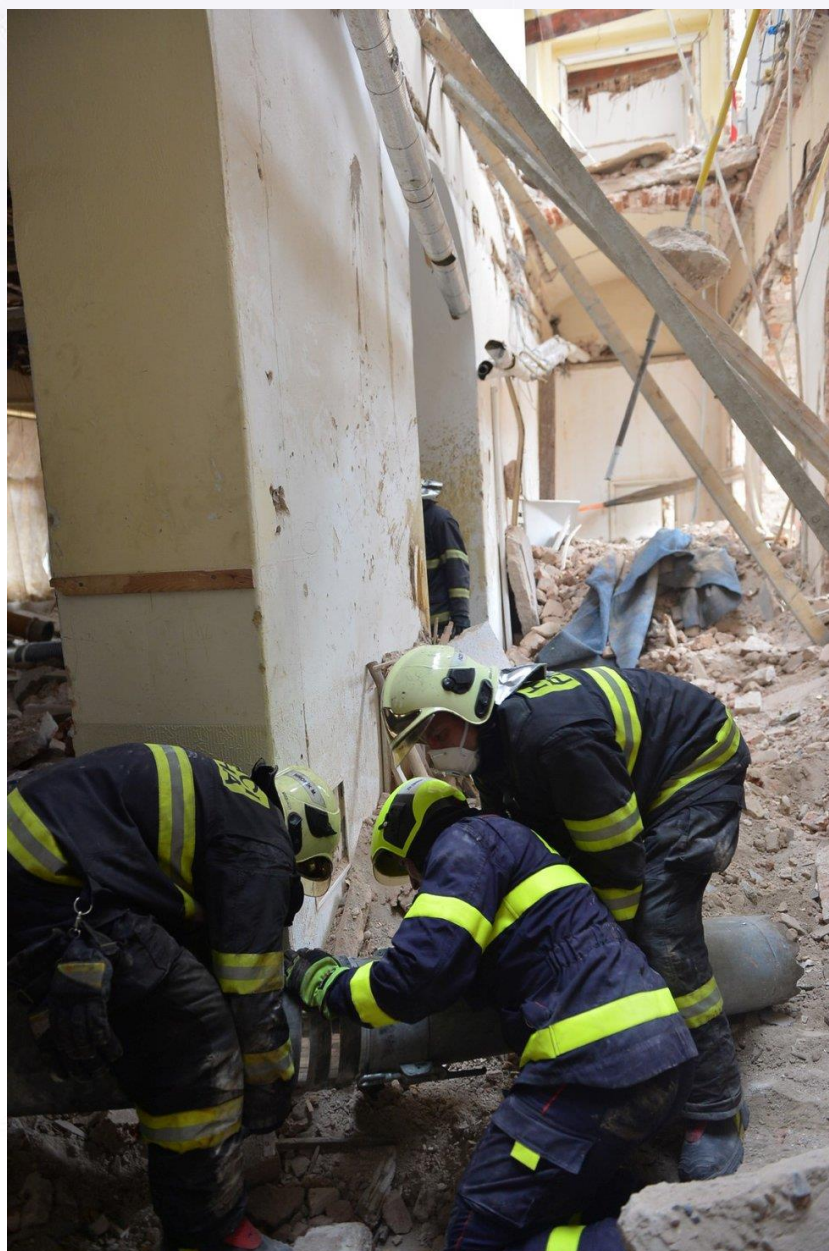
- V přechodném období v rámci odstávky byly prováděny svářečské práce v souvislosti s opravou nádrže. Tyto práce byly ukončeny a následně asi po týdnu byly zahájeny údržbářské práce horního vstupního potrubí nádrže, kdy z doposud nezjištěných příčin došlo k výbuchu vytvořením výbušného mraku bez následného požáru. Smrtelně zranění zaměstnanci byli v době výbuchu právě v horní části nádrže.
- Při této mimořádné události utrpělo **6 osob smrtelný pracovní úraz** a **2 osoby pracovní úraz vyžadující hospitalizaci delší než 5 dnů** (tzv. závažný pracovní úraz).
- Jednalo se o pracovníky těchto firem:
 - **Envir Invest s.r.o. Ústí nad Labem** - 5 smrtelných úrazů pracovníků rumunského občanství,
 - **Bilfinger Euromont a.s. Praha** – 1 smrtelný úraz zaměstnance českého občanství,
 - **K-PROTOS, a.s. Mělník** – 1 závažný pracovní úraz zaměstnance českého občanství,
 - **VANAP, s.r.o. Lišnice** – 1 závažný pracovní úraz pracovníka českého občanství, který pro tuto firmu pracoval jako OSVČ na základě smlouvy o dílo.

03-27-2018 Thu 09:57:29

vyjezd p.

Mimořádná událost – rekonstrukce budovy UMPRUM v ulici Mikulandské 6, Praha 1

Zadavatel stavby:

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

Zhotovitel:

METROSTAV a.s.

Dne 17.7. 2018 ohlásil magistrát HMP OIP pro Hlavní město Prahu mimořádnou událost v ulici Mikulandská. Na místo byl vyslán inspektor OIP a prověřil situaci se zjištěním, že nelze provést kontrolu na místě.

Následně byly zahájeny kontroly u zhotovitele stavby, zadavatele a koordinátora BOZP na staveništi, které v současné době stále probíhají.

Kontrola - Škola a mateřská škola Mařatice

26. 7. 2018

Kontrola na základě podnětu ke kontrole – nelegální zaměstnávání, práce dětí, nedodržování BOZP

Stanovisko MPSV - ČEZ a.s.pdf

Děkujeme Vám za pozornost.